

Ա.ԶԳ.Ա.ՅԻՆ

Ինչպէս կտեսնուի հետագայ պաշտոնական յայտարարութենէն, երկու օր ետքը երեսփոխանական ընդհանուր ժողովը պիտի գումարի Երեսփոխաններէն Օգոսէն Էֆէնտի խօսատարեանն ո՛ր է. տարածած ի գերեզման գրուեցաւ նա՝ կարօտ ու թշուառ վիճակի մէջ թողուլ տալուինն ու որդիքը՝ Վաղամուկի խօսատարեանի կենաց վրայ ցարդ բաւական գրուեցաւ. դարձեալ և դարձեալ յեղյոյն հարկ չէ թէ մըշտի օգտակար եղաւ իւր լրագրական ու երեսփոխանական պաշտօններուն մէջ, և հետեւաբար որչափ արժան և պարտ է, որ նորա այրւոյն ու նորա տղայի խնամ տարուի աղօթքին։ Արդարեւ մասնաւոր հանգանակութիւններ սկսան ի նպատակ այդ թշուառաց, և հանգանակեալ գումարներու հրատարակութիւն տեսնուեցաւ ի լրագիրս, սակայն դժբաղդաբար չյուսացուիր որ բաւական արդիւնք մ'ունենան ձեռնարկեալ հանգանակութիւնք, և որքոյ մանկութիւնը իրենց չարաբաստիկ մարդ հետ յանդորդու խնամուի ու դատարարուի։

Արդ՝ երեսփոխան Էֆէնտիներու ուշադրութեան մատուցանելով այս պարագաները, կառավարեմք որ աղգային կեդրոնական սնտուկէն քանի մը հարկւր զուրուշի ամսական մը սահմանուի խօսատարեան Էֆէնտիի այրւոյն ու որքոյ, որոշմամբ նոյն իսկ աղգային ժողովոյ։ Կյուսամք, թէ բոլոր երեսփոխանք մը տաղիւր կը յօժարին ընդունիլ այս առաջարկութիւնը և որոշել որով թէ՛ աշխատաւորի մը յարգը փոքր ի շատէ՛ ճանցուած կըլլայ, ինչպէս քաղաքակիրթ աղգի մը պարտ և վայել է, թէ՛ կարօտեալք միշտ ողորմութեան կարօտ չեն մնար, և միանգամայն աղգային ժողովն զործով կապացուցանէ թէ Հայոց աղգն ալ իրեն համար աշխատաւորները ըստ կարի վարձատրել կսիրէ։

Թերևս ոմանք կեդրոնական սնտուկին անձուկ վիճակը առարկեն, առանց յիշելու թէ աղգային ըստած այդ որնտուկը քանի մը հարկւր զուրուշ միայն կ'ըմբարէ դատարարութեան և աշխատաւորի մը համար, մինչդեռ՝ իրեն յառաջադիմութեան փախաբող աղգ՝ պարտաւոր էր իւր հաշուէկշտին մէջ բաւական մեծ գումարներ ունենալ այս հանրական նպատակներուն յատկացեալ։

Աղգային աշխատաւորաց վարձատրութեան ու քաջալերութեան ապագայ տարգասաց վրայ երկարօրէն զրել աւելորդ կհամարիմք, աշխարհի ըստաւորեալ աղգաց ու աղանց մէջ այս մասին ո՛րչափ

փոյթ ու հոգ տարուի՞ն՝ հանրածանօթ է։

Ինչպէս ուրիշ մեծ աղգաց, նոյնպէս եթէ մինչև իսկ մեր աղգին լրագրութիւնն ալ աշխատելու անկարող լրագրականաց սատարելու համար իւր մէջ ընկերութիւն ունենար առանձինն, մեր դարձեալ պիտի առաջարկէինք որ աղգային ժողովը որոշէ կեդրոնական սնտուկէն ալ նպատակ խօսատարեանի կարօտ այրւոյն ու որքոյ, ի քաջալերութիւն այլոց։

Ձեմք յուսար, որ այս խնդրոյն վրայ ուրիշ անգամ ալ խօսիլ հարկադրիմք։ Անհրաժեշտ պարտաւորութիւն մը պիտի կատարեն երեսփոխան տեսարք, և մեր կողմանէ այսչափ յիշատակութիւն մ'իսկ չա՛տ է։

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը անցեալ հինգշաբթի Գերմանիոյ Վեհ Կիյով Կայսեր կենաց դէմ եղած սպանութեան երկրորդ փորձն լսելուն պէս, փութացաւ դրով և անձամբ նոյն օրը ի դիմաց ընդհանուր աղգիս իւր խնդակցութիւնն յայտնել մայրաքաղաքիս գերմանական վեսմափայլ դեսպանին, Նորին վեհափառութեան փրկութեան համար. և դարձեալ նոյն օրը հանդերձ եկեղեցականօք Գումգափուի Մայր եկեղեցին իջնելով՝ գոհարանական աղօթքներ մատուցին և բարեմաղթեցին վասն երկարութեան թանկագին կենաց Կիյով Կայսեր։

Վսեմ. դեսպանը մեր Ս. Պատրիարք Հօր սոյն խնդակցութեան յայտարարութիւններն ու մաղթանքն հեռագրով Պէրլինի Կայսերական գերդատանին հաղորդած, և բարձրապատիւ Պիլմարգ իշխանին կողմանէ ի դիմաց վեհ. Կիյով Կայսեր գոհունակութիւն հեռագրուած ըլլալով՝ Նորին վեսմութիւնը հաղորդեց մեր Ս. Պատրիարք Հօր։

Շատ ուրախ եմք, որ մեր Պատրիարքը կ'իւրթայ այսպիսի կարեւոր պարագաներու մէջ այնպէս վարուիլ ինչպէս արժան է յառաջագէժաղգի մը գլխոյն։ Արդարեւ համայն ողջամիտ Եւրոպիոյ հետ Հայոց աղգն ալ մեծապէս բերկրեցաւ, խմանալով որ երկինք վեհ. Կիյով Կայսեր պէս աշխարհաշէն, մարդասէր և անդուգական վեհապետ մը պատկերով դժօխային դաւերէ՝ իւր հայրենեաց, իւր աղգին և համայն աշխարհի կայսրդէ։

Երկու շաբաթ յառաջ գրած էինք՝ Գէնթթըպէրի արքայիսկպոսին հետ Տ. Խրիմեան Սրբազան հօր Լոնտրա Լորտերուն խորհրդարանը ունկնդրութեան երթալ, և թագուհւոյն դահլիճ պատուանդանին վրայ կենալու հրաւիրուիլ, և իւր պատկառելի կերպարանօք

Լորտերուն վրայ մեծ տպաւորութիւն ընելը։

Շաբաթ աւուր Մասիսի մէջ Նորին Սրբազնութեան տուած այցելութեանց և իրեն եղած ընդունելութեանց վրայ հետեւեալ տեղեկութիւններն ուլ տեսանք։

«Ն. Սրբազնութիւնը Լոնտրայի մէջ Աւստրիոյ դեսպան Պայսթ կոմսին, Գերմանիոյ դեսպան Մուսաթէր կոմսին, Գաղղիոյ դեսպան Տ'Արքուր մարքիզին, Իտալիոյ դեսպան Մէնսպրէա զօրավարին և ի վերջոյ Անգլիոյ արտարին գործոց նախարար Լորտ Սալիզպըրիի հետ տեսակցեցաւ, և ամենն ալ մեծ պատուով և համակրութեամբ ընդունեցին Ն. Սրբազնութիւնն և յուսադրեցին որ ի՛նչ բարենորոգմանք կ'ամառնան շնորհութիւնք տրուին Րումէլիի քրիստոնէից, նոյնը պիտի տրուի և Հայոց, և յորդորեցին զինքը որ տէրութեանց ժողովին ներկայանայ։

«Անգլիոյ խորհրդարանին նշանաւոր աղատական անդամներէն Սրբ Հէնրի Էյմս՝ Խրիմեան սրբազանն երեկոյթի մը հրաւիրեց, ուր բազմաթիւ աղնուական տիկնայք՝ ամենքն ալ սքանչելապէս հաղուած՝ Ն. Սրբազնութիւնը տեսնելու փափաքանօք ժողովեալ էին խորհրդարանի բազմաթիւ անդամոց հետ, և ուր Հայոց և Հայաստանի վրայ երկար խօսակցութիւնը և խորհրդածութիւնք եղան։

«Հետեւեալ օրը Խրիմեան սրբազան ի ճաշ հրաւիրեցաւ Լորտերուն խորհրդարանին գլխաւոր անդամ Արկայլի դուքսէն, որոյ որդին թագուհւոյն փեսան է։

«Նմանապէս ի ճաշ հրաւիրեցաւ Պ. Կլաւտովնէն, որ Արկայլի դուքսին պէս Հայոց խնդրոյն վրայ իւր ջերմ համակրութիւնն յայտնելէ և յուսալից խոստումներ տալէ ետեւ, արեւելեան լեզուաց և գրականութեան վրայ երկար խօսակցեցաւ Պ. Մինաս Ջերադի հետ, և շատ գոհ ըլլալով իւր լուսանկար պատկերն ընծայեց անոր՝ տակն ստորագրութիւնը դնելով. մեծ պատիւ մը, որուն իրուամբ արժանի դանուած է Պ. Մ. Ջերադ։

«Լոնտրայի գլխաւոր Յոյն վաճառականք և սեղանաւորք և Հելլենական կառավարութեան դեսպանն այցելութիւն տուին Խրիմեան Հայրիկին, և դեսպանն յանուն Հելլենական թագաւորութեան յաջողութիւն մաղթեց Հայոց։

«Մայիս 15/27ին ի ճաշ հրաւիրեցաւ Լորտերուն խորհրդարանին անդամ Հարթինթըն մարքիզին։

«Հետեւեալ օրն ալ երեսփոխանաց ժողովոյ գլխաւոր անդամներէն Սրբ Ժօն Լըպօրի հետ տեսակցեցաւ։ Նոյնպէս այցելութիւն տուաւ Տէնդըն եպիսկոպոսին,

որ զինքն առաւ անդղիական եկեղեցին տարաւ և հոն իւր օրհնութիւնը խնդրեց ժողովրդեան վրայ:

Մայիս 18/30 ին օրն ալ Գերմանիոյ դահաժառանգ իշխանին հետ պիտի տեսակցէր:

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ պատրիարքական նախորդ փոխանորդ Գեր. Տ. Մկրեանի հետ գիր մը զրկեց առ բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսն: Նորին Սրբազանութիւնը այն գրով յիշելով, թէ Հայոց երեսփոխանական ժողովը իրեն յանձնած է՝ ամեն ջանք ու միջոց ի գործ դնել Թուրքիոյ ուրիշ հպատակ ազգային շնորհ որ ըլլայ նոյնը Հայոց ազգին համար ալ ընել տալու համար, թէ՛ անցեալները դարձեալ գրով ծանոյց Բ. Գրան որ Հայոց ազգին մինչև ցարդ կրած տառապանաց միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու համար վարչական նոր ձև մը շնորհել անհրաժեշտ է, և խոստումներ եղան. թէ՛ նոյն իսկ Օգոստ. Սուլթանին ներկայացած ժամանակը Նորին Վեհափառութիւնը խոստացաւ նորանոր շնորհներով գոհ ընել Հայոց հաւատարիմ և աշխատաւոր ազգը, և թէ՛ պատեհ ժամանակին հասած է ահա, և որովհետեւ այժմ Պէրլին տէրութեանց ժողովը կը գումարի Թուրքիոյ ժողովրդաց բազմն ու միջակը որոշելու համար, հրաման կը խնդրէ Բ. Գրանէն, որ ինքը (Ս. Պատրիարքը) անձամբ Պէրլին երթալով տէրութեանց ժողովին ներկայանայ և Հայոց ազգին խնդիրն ալ մատուցանէ: Ս. Պատրիարքը ծանուցեր է միանգամայն, թէ Հայոց ազգը մեծապէս պիտի վըշտանայ, եթէ բոլորովին մոռցուի, ու անմասն մնայ, և թէ՛ ինքը պիտի հարկադրի յայնժամ վշտահար սրտիւ թողուլ պատրիարքական պաշտօնը և քաշուիլ առանձնանալ:

Բարձ. մեծ Եպարքոսը պատասխաններ է անմիջապէս, թէ հարկ չկայ անձամբ Պէրլին երթալու, կրնայ հեռագրով ալ մատուցանել իւր խնդիրը տէրութեանց ժողովին, կամ փոխանորդներ զրկել ինչպէս զրկած է արդէն, և թէ՛ Բ. Գրան ալ պէտք եղած հրահանգը կուտայ իւր երեսփոխանաց, որ ճանչնան Հայոց Պատրիարքարանի փոխանորդները և օգնեն անոնց: Նորին բարձրութիւնն, ըստ այսմ բարեհաճեր է հեռագրել երէկ Պէրլին առ օրս անկէ:

Գողատիոյ նախկին առաջնորդ Գեր. Արիստակէս Ս. Արքեպիսկոպոսի կողմէ այս անգամ առ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրն ուղղուած գրութիւնը մը կը յայտնէ, թէ նորին Գերապատուութեան կրօնափոխութեան յարին ինչպէս ասկէ առաջ համարուեցաւ, երբէք ներքին համոզման արդիւնք չէ և ինք սրտիւ և հոգեւ կապուած է Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ հետ, և իւր ջերմեանդուութենէն և հաւատարմութենէն երբէք հեռացած չէ, և միշտ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հարազատ զաւակ և պաշտօնեայ կուղէ մնալ:

Նորին գերապատուութեան օրն յայտարարութիւնն ամենայն իրով ընդունելով Ս. Պատրիարք Հայրն, փոխադարձ նամակաւ իւր գոհունակութիւնը հաղորդեր է Արիստակէս Սրբազանին և միանգամայն փափայ յայտնելու է որ անգամ մը Պէրլի գայ և իրեն հետ տեսնուի:

Տիրութեամբ խմայանք, որ հայկական անգրանիկ լրագրոյն՝ Զմիւռնիոյ Արշալոյս Արարատեանի տէր և խմբագրապետ Ղուկաս Էֆէնտի Պալմադորեան յանապնակաւ կնքեր է իւր մահկանացուն:

Ցաւելով կարգայինք՝ Սերաստիայէն Մայիս 3-13 թուով դրուած հետեւեալ տեղեկութիւնները:

« 15—20 օրէ ի վեր ամեն բան մէկէն ի մէկ սղեց. կարագը՝ 25—30 գրուշ, միսը՝ 12—15 գրուշ, և չկայ ալ. քանի մը օր առաջ 500 ի չափ տաճիկ կանայք միանալով՝ կառավարութեան պաշտօնատունը կոխեցին, և եթէ փոշան չդուշանար՝ մեռցունելը բան մը չէր: Փաշային աղատամաթիւնը և համահաւասար կառավարութիւնը տաճիկաց շատ ծանր կուգայ, բայց հայոց կողմանէ մեծ համակրութիւն կ'ըլլայէ »:

ՀՐԱՆԿՐ ԱՌԱՋԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՆԱՆՍ
Ազգային ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրաթ օրուին 2 ի Մայր եկեղեցի: Ատեանը պիտի բացուի ժամը 7 ին և գոցուի 10 ին:

Հրաւիրեալ են երեսփոխան Էֆէնտիները՝ իրենց ազգասիրական պարտակաւ նուիրելու կատարելու փութալ:

1878 Մայիս 29
Օ Ր Ա Վ Ա Ր Գ
Ա. Բայրամ ժողովին ի նախագահէն,
Բ. Ընտրութիւն Մայր Գրանին:

... Խմբագիր
Ազգային Սահմանադրութեան 18դ տարեգարծի հանդէսին կատարումը ասկից առաջ պատուական թերթիդ միջոցաւ թէ և Մայիս 28 կիրակի օրուան համար հրատարակուած էր, սակայն օգին և անձրեւին պատճառաւ Մասնաժողովս ի հարկէ ստիպեալ յատուկ յայտարարութեամբ ազգաբարեց թէ նոյն հանդէսն Յունիս 4ին ձգուած է, և այս անգամ հարկ համարեց խնդրել ձեր մեծապատուութենէն որ բարեհաճիք հրաւեր կարդալ մեծարգոյ ազգայնոց յառաջիկայ Յունիս 4ին նոյն Ազգ. Հանդէսն իրենց ներկայութեամբն պատուելու:

Ի դիմաց Ազգ. Հիւ. Հոգ. և 18դ տարե. մասն.
Սերեքերիմ Մ. Մանուկեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Պրուսոյի կուսակալ կարգեցաւ՝ Էնկլիքիի նախորդ կուսակալ Սայիտ փաշա: — Գոնեայի կուսակալ անուանեցաւ՝ Պաղտատի նախորդ կուսակալ Արիֆ փաշա: — Ատանայի կուսակալ ընտրուեցաւ՝

Գոնեայի նախորդ կուսակալ Զիյա փաշա: — Եանեայի կուսակալ կարգեցաւ՝ Պրուսոյի նախորդ կուսակալ Ահմէտ Բասիմ փաշա:

— Էնկլիքիի կուսակալ կարգեցաւ՝ ծերակուտի նախագահ Սայիտ փաշա:

— Զինուորական ժողովոյ նախագահ անուանեցաւ՝ Ահմէտ Էյուսպ փաշա:

— Կայսերական պալատին Միւշիք անուանեցաւ Ղադի Օսման փաշա, պահեստի զօրաց (խաւսա) հրամանատարութեան պաշտօնն ալ վրան ըլլալով:

— Վախճանեալ Սուլթան Ապա-իւլ-Ազիզի գերդաստանին վերադասուչ կարգեցաւ՝ ծերակուտի անգամներէն Քէմալ փաշա:

— Ներքին գործոց նախարար ընտրուեցաւ Սայիտ Էֆէնտի:

— Սյուլեյլ աստիճանի Օսմանիյէ և Մէհիտիյէ պատուանշաններ բաշխուեցան օգոստ. Սուլթանին նախագահութեամբ կադմեալ գաղթականաց մեծ մասնաժողովոյ անդամոց:

— Առաջին աւստրիական Օսմանիյէ պատուանշան արուեցաւ՝ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Գորիթի:

Շարաթ օրը մեր թերթին հրատարակութենէն ետքը իմացանք թէ Բ. Գրան կողմանէ Պէրլինի ժողովին երթալու համար առաջին պատուիրակ որոշեալ Սատրդ փաշա եւ միտցեր, և արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Աղբ. սանդը Գարաթոստի Էֆէնտի՝ որ երկրորդ էր, առաջին նշանակուեր է՝ հասարակային շինուածոց նախարարութեան պաշտօնը և վեդիլութեան աստիճան արուելով իրեն: Իսկ երկրորդ պատուիրակ որոշուեր է զինուորական ժողովոյ անգամներէն Մէհմէտ Ապի փաշա, և ամենաց որոշման և զինուորական խնդրոց վրայ տէրութեանց ժողովին մէջ խօսելու հարկ, և Ապի փաշայ հմուտ ըլլալուն համար: Ասոնց հետ գացողներն են՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան փաստաբան Պ. Թարէն և նորա օգնական Պ. Բարինա, հեռագրական տեսուչ Խաչիկ Էֆէնտի, արտաքին թղթակցութեան գլխաւոր անգամներէն Նաուա Էֆէնտի և Ֆէրիտուն պէյ և միւրալայ Մէհմէտ-Շէ. հապ և Հաղիմ պէյերը՝ որոնք Անատոլի և Բուլկիի Օսմանեան սահմանաց քաշահմուտ են: Կրտսի, թէ Սատրդ փաշայի ետ մնալուն պատճառ եղած է դերմանական դեռսպանին ա՛յն դիտողութիւնը, թէ Սատրդ փաշա կառավարաւ կան ուրիշ պաշտօն չունենալով՝ տէրութեանց ժողովին գտնուելը պատշաճ չպիտի գայ: Սոյն նորընտիր պատուիրակները շարաթ երեկոյ ուղևորեցան, բայց օգին գէշութեան պատճառաւ գիշերը Պէյլիքթէքէ անցուցին, և հետեւեալ առաւօտ ճամբայ ելան. սակայն դարձեալ չկրնալով յառաջ երթալ՝ նոյն գիշերն ալ Գալագ. կեցան, և երկուշաբթի մեկնեցան: Ճանապարհի և ոյլ ծախուց համար 700 լիրա տրուեր է առաջին, երկրորդին՝ 400, իսկ պարագայից 100 անկան լիրա:

—Բ. Դրան ալրաժ տեղերուն շինութիւնը քանի մ'օրէն կ'սկսի, ինչեւեւ պետութեան ճարտարապետ Սարգիս Պէյի Պալատն:

—Լօրիս Մէլիքօֆ հայազգի զորավարն՝ որ Գերմանիոյ հանքային ջուրերը կ'զբտնուի, յատուկ պաշտօնով մը Այսթիֆանոս պիտի դայ եղեր:

—Տաճիկ լրագիրը կ'զբտն, թէ հրաման գացած է գաւառները, ինչպէս նաեւ Կրետէ, որ տեղական պահպանութեան պէտք եղած զօրքն միայն վար դնելով՝ միւսները Պօլիս զրկեն:

—Հռոմէական ազգայնոց Գեր. Պատ. ընտրքն՝ օգտակութեան համար սրտշեղ եռամսեայ ժամանակն ետգաճըզի մէջ պիտի անցունէ:

—Անգղիոյ թագուհին Օրտըրը տը Պէն պատուանշանին մեծ խաչը նուիրել է մայրաքաղաքիս անդլիական գետաբանին, և հետեւաբար Սըր տիտղոսը պիտի ունենայ այսուհետեւ գետաբան:

—Կիրակի օրը, երկու մահմեդական, մէկուն ձեռքը իրեն դրողի գրիչ ու թուղթը ըլլալով, Գումբափու մեր Պատ. ընտրքարանի շուրջը բնակեալ գաղթական ընտանեաց մէկուն քով եկեր, և ձեռք իւր ու բրինձ պիտի տրուի, պարկ ու աման պէտք է՝ ըսեր, և յիշեալ ընտանիքն ալ տղու մը ձեռքը պարկ ու պղինձ աման մը տալով անոնց ետեւէն զրկեր են: Երբ Լանկա հասեր են, մարդիկը տղուն ձեռքիցները առնով՝ դուք շատուոր էք, դեմ՝ ուրիշ ամաններ ալ բեր՝ ըսեր ու ճամբար են: Տղան տուն գաւառացի վրայ ըլլայ, ասանք միւս կողմանէ աներկոյթ կըլլան, և գաղթականք իրենց ունեցած պարկն ու ամանը վրայ կուտան: Այս մարդիկը նոյն կողմերը ուրիշ գաղթականաց ալ այսպիսի շնորհներ ըրեր են:

—Կիրակէ դիշեր իզմիտի մէջ հացագործ Եօրիկ անուն անձ մը անկողնոյն մէջ զլուրը ճղմուած սպանուած գրտնուեր է, և սպանիչն դեռ չէ գտնուեր:

Նոյն դիշերը առաւօտեան դէմ յիշեալ քաղաքին մէջ դարձեալ ուժգին շարժմը եղեր, և մայրաքաղաքիս մէջ ալ զգացուեր է:

—Իզմիրի բնակիչներէն Իսկէնտէր անուն մէկը քանի մը տարի յառաջ գատ բացած էր Անգղիոյ կառավարութեան դէմ Հնդկաստանի մէջ վտանգանեալ իւր մէկ ազգականին թողած ժառանգութեան համար: Այս դատն այս անգամ վերջացեր է, ըստ օրինի հաստատուելով Իսկէնտէրի ժառանգորդը ըլլալը: Մնացած ժառանգութիւնը անգղիական տրոժէթի վերածուած ըլլալով՝ հանդերձ տոկոսաւք այժմ 13 միլիոն անգղիական լիրա եղեր է: Այս փոքրիկ գումարն է, զոր Իսկէնտէր պիտի վայելէ այժմ:

—Շաբաթ գիշեր, Գաւր դիւղ մայրապետաց վարժարանին մատուռը դողեր մտնելով՝ բոլոր եկեղեցական սպանները կողոպտեր տարեր են:

—Տարփուրի մէջ վերելած ապստամբութիւնը զսպուեր է եզիպական զօրաց միջոցաւ: Ապստամբաց զլխաւորն

Սայիտ և Եղբայրն ու հօրեղբայրն սպանուեր են:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Կիլոմ կայսեր դէմ այս անգամ գաւառանոց Նօպիլինկ 40 տարեկան, աղքատ ու յուսահատ վիճակի մէջ է եղեր: Ի սկզբան հարցաքննութեան մը և է սրտը անդեկութիւն չէ տրուեր. ստիպին ի վերջոյ խոստովաներ է ընկերվարականաց անգամ ըլլալը և կայսեր սպանութեան համար քուէով սրտշուրջ տոյսու ամենայնիւ ոչ զօր չէ մատնել: 8 օրէ հետէ հետամուտ է եղեր իրեն վիճակեալ սփիւր գործելու: Այսպիսով իրեն տէրութեան համար օգտակարացին համարեցայ ըսեր է: Ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով՝ չկրնար աւելի խօսիլ: Կրկարծուի թէ Գաղիոյ ու Տանիմարքայի ընկերվարականաց մատը կայ այս ոճրագործութեան մէջ: Նօպիլինկ զինքը բռնելու եկողներէն մէկը սպաններ, մէկն ալ կտրելէր խոցեր է: Ոճրագործութենէն յետոյ՝ կին մը և երկտասորդ մը բռնուեր են, հրապարակին վրայ կայսեր դէմ կըշտամբանօք խօսեցուն համար: Ուրիշ կին մ'ալ ձերբակալուեր է, կայսեր անցած տանէր Նօպիլինկի տանը դիմացը աղքատիկ կերպարանօք կանգնած՝ առ Նօպիլինկ՝ Եղանայի ծանուցանելուն պատճառաւ:

Կիլոմ կայսրը, որ 82 տարեկան է, և 52 անգամ անձամբ պատերազմի մէջ մտած ու անջնաս ելած է, մագապուր աղաւտեցաւ եղեւնագործին կրակէն:

—Անգղիոյ գործաւորաց ու գործարանագետաց մէջ վարձուց որոշման համար տիրած անհամաձայնութիւնը գեւկչարունակէ, թէ և գործաւորք անհնարին կարօտութեամբ կ'առաւապին:

—Ռուսիա Աւստրիոյ վճռոյն յանձնելու է Գարատաղի խնդրոյն և Գարատաղի ուսմանին որոշումն:

—Անգղիա, ըստ բաղձանաց Գերմանիոյ՝ գաղթիցուցեր է զինուորական պատրաստութիւնները:

—Եզիպատի ելմանց նախարարն հրաժարել, և հրաժարականն ընդունուեր է:

—Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարն Փարիզ, և անտի Պէրլին կուղեւորի, տէրութեանց ժողովին ներկայ գտնուելու համար:

—Գերմանիոյ կայսրը, մինչև յիշեալութիւն իւր, պետական գործոց վերատեսչութիւնը իւր գահաժառանգին յանձնել է յատուկ հրամանադրով մը:

—Գերմանիոյ մեծամեծաց ուսմանց՝ ըսպառնական գրեր զրկուեր են: Ձերբակալութիւնը կշարունակէ: Նոյն իսկ ժողովուրդը կ'օգնէ ոստիկանութեան՝ ընկերվարականաց ձերբակալութեան համար, և յանցաւորները կ'ձանդաղան:

—Սերվիոյ ազգային ժողովը յունիս 7ին կ'ապուրի ի Գրակիւժէվաց:

—Ռուսիոյ և Բուլմանիոյ մէջ, Ռուս զօրաց Բուլմանիայէն անցնելուն համար նոր պայմանագրութիւն մը ստորագրուեր է: Բուլմանիոյ զլխաւոր նախարարն ու արտաքին գործոց նախարարն ալ Պէրլին կ'երթան:

—Գաղիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Վատինկիթըն Պէրլին երթալու համար ճամբայ չելած, ազգային ժողովին ժանուցեր է թէ Գաղիա մոռցած չէ 1856 և 1871ի գաշնադրութիւններն ստորագրած ըլլալը, թէ Գաղիա տէրութեանց ժողովոյ գումարումն ընդունած է՝ Երուսաղիմայ Եզիպատի և Լիբանանու խնդիրները դուրս ձգուելու պայմանաւ, թէ՛ խաղաղութեան անվտանգ

մնալն գրեթէ վերջնական կերպիւ հաստատեալ է, և Գաղիա ժողովին կ'մասնակցի, չէ թէ իրեն բաժին մը հանելու համար այլ խաղաղասիրութեամբ ու անկողմնակալութեամբ, և թէ՛ կյուսոյ որ չպիտի մոռցուի Պալքանի քրիստոնեաներէն զատ ուրիշ քրիստոնէից ալ զըտնուելը:

—Թայմզ գրեր է, թէ Անգղիոյ և Ռուսիոյ մէջ տեղի ունեցած համաձայնութիւնը յուսացուածէն աւելի է, և Գաղիոյ ու Անգղիոյ մէջ ալ կատարեալ համաձայնութիւն կայ:

—Բուլմանիոյ իշխանութիւնը թշուազրամ պիտի հանէ շրջաբերութեան, և Պուքրէշի պանդաները առանց զեղչի պիտի ընդունին եղեր:

—Անգղիոյ արտաքին գործոց նախարար լորտ Սալիզբըրի լորտերուն խորհրդարանին մէջ ըսեր է, թէ Կլապի և ուրիշ լրագրաց կողմանէ տէրութեանց ժողովոյն գումարման պայմանաց վրայ զըտնուածները ստուգութեան մեծ և վստահութեան տրոժանի աստիճան չեն:

Աւստրիոյ զլխաւոր նախարար Անարասի կոմսն ալ ազգային ժողովոյն մէջ յայտարարեր է, թէ՛ տէրութեանց ժողովոյ ծրագրին վրայ Կլապ լրագրին տուած տեղեկութիւնք ստոյգ չեն, և թէ՛ հարկ չէ հաւատալ այնպիսի զրոյցներու:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԻ

Լոնտոն. 10 Յունիս Մօրնինկ Բօսթ լրագիրը գրած է, թէ Պաթում աղատ նաւահանգիստ պիտի ըլլայ ընդ երաշխաւորութեամբ մեծ տէրութեանց:

Ըստ Տէյլի-Նիուզի՝ անգղիական բանակաց ընդհանուր հրամանատարն Մալթա գացեր է, հոն գտնուող զօրաց վիճակը քննելու համար:

Պէրլին. 10 Յունիս Գաղիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Վատինկիթըն այսօր հոս հասաւ իւր պաշտօնատարաց հետ:

Կայսրը լաւ վիճակի մէջ է:

Փարիզ. 10 Յունիս Այսօր հոս հասաւ Պարսից Շահը: Ռուսիկանութիւնը Փարիզ բնակեալ քանի մը գերմանացուց տուններ խուզարկեց, բայց ամբաստանելի բան մը չ գտաւ:

Բեդրեսպուրի. 10 Յունիս Կայսրուհին քիչ մը հիւանդ է: Կայսերական հրովարտակ մ'ըլլաւ, որ կհրամայէ 218 հազար նոր զօրք առնուլ բանակին պակասը լրացունելու համար:

Հռոմ. 10 Յունիս: Պապը շրջաբերական մը զրկեց Գերմանիոյ եկեղեցեաց, ընդդէմ ընկերականաց:

Լոնտոն. 9 Յունիս: Օպզերվըր լրագրոյն գրածին նայելով Պիդմարգ՝ իշխանը առաջարկեր և յանձնարարեր է մեծ տէրութեանց, որ ընկերվարականաց գրգռութեանց առաջին առնելու համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուին, և Պէրլին տէրութեանց ժողովին գալիք պատուիրանաց հրահանգ տրուի այս մասին:

Իշխանը իֆլաւ իթմիշ օլան Արապ օղլու Պօղոս զիմմէթինտէ ալաճաղը օլանլարըն 1294 սէնէսի հաղիւթանը պիլինճի բէնչէնպիհ կիւնիւնտէն պիլ իթիպար 20 կիւն զարֆընտաւ սաաթ Յտէն 6յա գատար տէօրաիւնճի մահքէմէի թիճորէթէ կէլէրէք գանունանաիթի թիճարէթին 199 վէ 200 ինճի պէնալէրի մուճիպինճէ ալաճաղլարընը իսպաթ իլէ գայա իթիւրմէլէրի իլան օլունուր:

Ի Լ Ո Ն

ՊԱՊԸ ԱՆՐԱՍԻՐԻ

Նանը ապիշ տէկիւմէնէրնոտէ սէքսէն
պին զըյէտէն երւզ պին զըյէյէ գատար
մէվճուտ օլուպ ֆերուխթ օլունաճադ օ-
լան ըսլուդ քէփէյին էամանը երւզիւր
գայիմէ երւզ զուրուշլուգ նիզաճիյէ սու-
րէթի օլարագ գապուլ օլունմագ իւզրէ
պէհէր զըյէտի օն վարայա թալիպի էօհ-
տէսինտէ օլուպ շէհրը հաղիւրանը բուժի-
նին պիրինճի փէնչէնպիհ կիւնի գարա-
րը գաթիսի վէրլիւնէնտէն՝ իշթիւրա-
սընա թալիպ օլանլէրին երվմը մէզրիւր-
տէ տարը շուրայը ապքէրիյէ կէլմէլէրի
իլան օլունուր :

Պապը - Սէրապէրի

30 Մայիս 1878

Պիր սէնէ միւտտէթ իլէ վէ շէրայիթի
մալիւմէ իլէ պոտա երւզ պին զըյէտէն
երւզ էլլի պին զըյէյէ գատար ալընա-
ճադ լահմըն էամանը նիզաճիյէ թալիսի-
սաթընա մահսուպէն մալիյէ խաղինէ-
սինտէն օսմանը ալթուրը երւզ զուրուշ
հիսապը իլէ վիւրլիւնէք իւզրէ, պէհէր
զըյէտի սէքիզ զուրուշա թալիպի էօհ-
տէսինտէ օլուպ, իշպու շէհրը հաղիւրանը
բուժիւնին պիրլինճի փէնչէնպիհ կիւնիւնէ
գատար պիւ միւնադասա գարարը գա-
թիսի վիրլիւնէք օլարզընտան՝ օլ վէճհ
իլէ լահմ իթասընա թալիպ օլանլէրին
շէրայիթի մուգալլէյի անլայուպ անա
կէօրէ միւնադասա ալուրէնմագ իւզրէ
պու կիւնտէն իթիպարէն տարը շուրայի
ապքէրիյէ միւրաճաթ իլէմէլէրի իլան
օլունուր :

Պապը - Սէրապէրի

29 Մայիս 1878

Պիր սէնէ իլուն ալընաճադը տիկէր
վարագա իլէ իլան օլունան լահմտէն
պաշգա օլարագ, աօգսան աէօրթ սէնէսի
հաղիւրան վէ թէմուղընտա տէօրտէր
երւզտէն սէքիզ երւզ պին զըյէյէ գա-
տար լահմըն էամանը մալիյէ խաղինէսին-
տէն գայիմէ երւզ զուրուշ հիսապը իլէ
պէհէր զըյէտի երկրմի իլի զուրուշա
օլմագ իւզրէ թալիպի օլուպ՝ իշպու
շէհրը հաղիւրանը բուժիւնին պիրլինճի
փէնչէնպիհ կիւնիւնէ գատար պիւ միւ-
նադասա գարարը գաթիսի վիրլիւնէք
օլարզընտան՝ թալիպ օլանլէրին շէրայի-
թի մուգալլէյի անլայուպ՝ անա կէօրէ
միւնադասա խալմէք իլուն՝ եարլետան
իթիպարէն տարը շուրայէ կէլմէլէրի ի-
լան օլունուր :

Պապը - Սէրապէրի

29 Մայիս 1878

ՇԻԹՔ ՄԱՆՈՒՆՔ

Ի ՄԻՋԵՐԿՐԱՎԱՆԵ

Երկարասիւրեաց Հմայեակ Մ. Վ. Գիմարսեան

Օժանդակութեամբ

ԵԱՂՇԻՊԵԿԵԱՆ ԵՂՐԱՐՅ ՀԱՐԱՋԱՏԱՅ

Աղգային պատմական, վիճակագրա-
կան և հնագիտական տեղեկութիւններ

պարունակող կարեւոր հրատարակութիւն
մ'է։ Կգտնուի Հայաստանեայց Տպարանն,
Եկեղեցականի և Մայր եկեղեցեաց բան-
կայը և Պօլսոյ Հայ դրամաճառաց քով,
ի զին կէս արծաթ մէճիւտ :

ԽՈՐՀՈՒՐԳՔ ՀԱՆՆԻՍԻ

ԱՐԱՐԱՅԱՐԾՈՒԹԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Սեղ ի գրաւոր բան

Պօլսո Գ. Քէրէսէճեան

ԳՈՐԾ ԱՍԻՄԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԱՆ

Տպարարութիւն Արամեան

1878

Սոյն գաղափարայն երկասիրութիւնը՝
որ 32 երեսէ կը բաղկանայ՝ նիւթոյն աղ-
նուութեանը՝ գրաբառ սահուն ոճոյն և
ազգի ազգի գողտրիկ իմաստիցն հա-
մար՝ կաղանդի նուէր և Մրցանակաբաշ-
խութեան համար մէկ հատիկ արժանաւոր
պարգև համարուած և արդէն սպա-
ռած է :

Այս անգամ Ն. Բարձրաշնորհ Սրբաղ-
նութեան անուան պաշտպանութեամբն
հովանաւորեալ, Արամեան մաքուր տը-
պարարութեամբ և աւելի գեղեցիկ գիր-
քով՝ թարգմանչէն խնամով ուղղեալ և
ինչ ինչ ի կարեւորաց յաւելեալ ի լոյս
ընծայուի Ստիական բարեխախտ ընկե-
րութենէն նորահաս ուսանողաց համար,
այնու քաղցր ահնկալութեամբ որ ան-
շուշտ սոյն Բ. տիպն ալ առաջնոյն բախ-
տին պիտի արժանանայ, հայկական գրա-
ւոր լեզուին վսեմութեանը վրայ ճաշակ
ունեցող նորատի ուսանողներէն :

ՄԱՐԻՈՆ ՏԸ ԼՈՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՐԸ

Կ Ա Մ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՔԱՆՔ

Թարգ. Գ. Չիլինկիրեան

Սոյն գեղեցիկ վէպին հինգերորդ սոյն
է վերջին հատորն ալ իղմիրէն հասած ըլ-
լալով կը ծախուի Եկեղ-ճամի Զիւրիկիւրէր
ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրա-
տունը և ուրիշ գրավաճառաց քով, Գին
2 ֆրանք :

Ս Ո Կ Ի Ա Տ Ի Ո Գ Ի Ն

ՐՕՍԻ ՏԸ ՃԻԿՍԹԻՆԵԱՆԻ

Ոգեկանութեան (սքիթիթիլմ) վրայ
գրուած սոյն կարեւոր գործը որ Պ. Յ.
Սիւսեանէ թարգմանուած և իղմիրի Ար-
շալոյսԱրարատեանի աղագրանէն ի լոյս ըն-
ծայուած է, նոյնպէս կը ծախուի Եկեղ-
ճամի Զիւրիկիւրէր-ճատտէսի, թիւ 2, Ս.
Ղ. և Եղաճաճեան գրատունը և ուրիշ
գրավաճառաց քով : Գին 25 սանթիմ :

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՔԱՐՄ ՊԱՐԱՄԱՍԻ

Կ. Պօլսո Զիւրիկեանը Կողուշու Ամերիկայ խան
թիւ 27.

Ղալաթիա երկրէք դաղըրըմ թիւ 51

Ամերիկայ պաղօթմատի արհեստին մէջ
համալուար հանգիսացող Յ. Գ. Շիւնա-
ւորեան կը պատրաստէ Երազայի կեր-
պով, այսինքն շաքարով, իւզով և կա-
թով շինած ամենաընտիր պաղօթմատնե-
րը, նախաճաշի և թէյի հետ միատին

խիստ անուշահամ ուտելիք մը և ման-
կանց ու հիւանդաց համար անորոճելի և
անհրաժար բլլալով, Նաե Երազայէն
եկածներուն վերայ նախամեծար կը սեպ-
ուին իրենց թարմութեան և գնոյն աժ-
նութեան մասին :

PILULE HOLLOWAY

ԳԵՂԱՆԱՏՔ ՀԱՂԱՅԻԼԻ

Լեարդի, սաամնքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ բնորո
է սոյն գեղահամար, Նաե ջղային տկարութեան,
ուժալիւթութեան և տկարութեան համար, կը
ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անկարգու-
թեանց հետքերը : Սրտի և երկկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-
րելով նոյա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և զրգուելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ : Իւր գեղական մեծ ազդեցու-
թեամբը սրտախանութիւն, կուծուութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վսեմ - մար-
տաղութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով լոյս ալ ազդեցութիւններէ՝ որ շատ
անգամ դանդաղ հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
զիրքը կըգինու :

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀԱՂԱՅԻԼԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պաշտամական յատու-
թեանը չհաւատարիւր բնա ուրիշ գեղ մը. հին
կամ նոր թուաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (շիրիփէնէ), սրունիք և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլանան.
օգտակար է նաե հարբուխի, հաղի, սրտի
բարձրաման, մանաւանդ օղաղա (Եէլ) բուժած
հիւանդութեան : Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդու-
թեան ապականիչ գորութիւնը ի՛նչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը զիմագրուէ :

Այս գեղեցուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տալիս վրայ, որ
կը գտնուի ամեն գեղալիւսաններու քով, և
մասնաւորապէս Պահճէ դափու Թաշ խանի կող-
մերը Պ. Գապարեանի գեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի :

Աւելի առեւել ուղղող կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն սօքթօր Հոլլուէի ի Լոնտոն Օքսֆորտ
փողոց թիւ 555 :

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՁԻ

1. Փառնը ԶՈՐԵՔՄԱՐԹԻ և ՇԱՐԱԹ օ-
րերը կը հրատարակուի :

2. Տարեկան բաժանորդագրէն է միայն
չորս արծաթ մէճիւտ կոնսիկ վճարելի թէ
մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ
գաւառաց համար :

3. Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի :

4. Տեղական ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :

5. Հապը 2 դարուէ է. և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով :

6. Երանուցման տողը 5 դրուէ է մէկ ան-
գամի համար : Աւելի ամսան կըլլայ աւելի ան-
գամներու համար :

7. Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Արաճաճեան,
Կ. Պօլսո Պալլադ-Բաղար Նաֆիէ խան վերի
յարկ թիւ 16 :

ՏԵՌԵՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՄԱՃԱՏԱՆ

ՏՊԳՐ. ՄԻՔԱՅԷԼ Կ. ԱՄԲԵՆԱՆ

Նուստֆեան խան վերի յարկ թիւ 12.